

D ů v o d y:

Žalované družstvo uplatňuje v dovolání, podobně jako již v odvolání, zmatečnost řízení podle § 477 č. 5 a 4 c. ř. s., kterou spatřuje v tom, že, byvši vymazáno z rejstříku, zaniklo a přestalo existovati a tím pozbylo i procesní způsobilosti i zákonného zastoupení (§ 7 c. ř. s.). Dovolatel zastává názor, že v souzeném případě nelze užití §§ 35 a 158 c. ř. s., ježto řečené zákonné předpisy, jak plyne z jejich znění, předpokládají, že nastoupí právní nástupce nebo zákonný zástupce zmocnitelův, což však není v souzeném případě možné, ježto společenstvo s ručením omezeným nemá po skončené likvidaci zákonného zástupce ani právního nástupce, není tu jmění ani osob ručících, a je proto podle názoru dovolatele procesní plná moc jeho právního zástupce hledíc na ustanovení § 1023 obč. zák. zánikem družstva zrušena. S tím názorem nelze souhlasiti. Zánik procesní strany nebo její procesní způsobilosti za sporu má podle §§ 155, 158 c. ř. s. v zápětí přerušení řízení jen tehda, není-li strana ta v advokátském sporu zastoupena advokátem. Procesní plná moc není zánikem právnické osoby dotčena, neboť v té příčině nerozhoduje ustanovení § 1023 obč. zák., nýbrž platí tu § 35 c. ř. s. Ustanovení §§ 35, 158 c. ř. s. nerozlišují, zdali jde o osobu fyzickou, či právnickou. Úmyslem zákona jest, aby byl odpůrce právnické osoby chráněn ve svých právech a aby bylo zajištěno pokračování ve sporu (rozh. č. 14634 a 15687 Sb. n. s.). Ostatně i výmaz společenstva z obchodního rejstříku může býti zrušen a v likvidaci pokračováno, jako se to ukázalo právě u žalovaného družstva. Žalobce totiž podal u rejstříkového soudu žádost, aby usnesení o výmazu žalovaného společenstva bylo zrušeno, nižší soudy žádosti nevyhověly, avšak nejvyšší soud usnesením ze dne 5. června 1935, R I 528/35, uveřejněným pod č. 14420 Sb. n. s., usnesení obou soudů zrušil a uložil rejstříkovému soudu, aby znovu o žádosti té rozhodl, ježto, dokud není prokázáno uspokojení věřitelů, nelze mluvit o skončení likvidace a nelze vymazati společenstvo z obchodního rejstříku, a to tím méně, když proti společenstvu jest zahájen spor o zaplacení pohledávky. Při tom nejvyšší soud vyslovil, že, bude-li zjištěno žalobcovo tvrzení, že mu byla proti společenstvu přisouzena pohledávka 119.961 Kč 26 h a že likvidátoři se o její zapravení nebo úhradu dokud nepostarali, ač žaloba byla podána již před zahájením likvidace, nezbude, než aby v likvidaci bylo pokračováno.

Čís. 16139.

Pouhým odevzdáním zabavené vkladní knížky nenabývá vymáhající věřitel práv k pohledávce z vkladní knížky, nýbrž jen soudním výrokem povolujícím příkázání.

Od písemného převáděcího prohlášení ve vkladní knížce může býti po případě upuštěno, nikoli však od písemného usnesení o příkázání pohledávky. Poddlužnice (záložna) jest oprávněna namítati, že vymá-

hající věřitel pro nedostatek soudního příkázání nenabyl oprávnění k vybrání peněz na knížce uložených a že tudíž není řádným držitelem vkladní knížky.

(Rozh. ze dne 26. května 1937, Rv II 864/35.)

Srv. rozh. č. 3763 Sb. n. s.

Usnesením okresního soudu ve Z. ze dne 14. července 1934 E 3481/34 byla žalující spořitelně proti stavebnímu družstvu D. ve Z. povolena pro pohledávku 30.000 Kč s přísl. mobilární exekuce podle § 296 ex. ř., zejména zabavením vkladních knížek, uschovaných u žalované L. záložny ve Z. Exekuce byla skutečně provedena a při výkonu exekuce účetní žalované záložny v přítomnosti členů představenstva V. a K. vydal dne 30. července 1934 výkonnému orgánu 3 vkladní knížky L. záložny ve Z., znějící na vkladatele Stavební Družstvo D. a na částky 12.623 Kč 77 h, 19.773 Kč 81 h a 7.420 Kč 85 h, vesměs k 1. lednu 1934, a na žádost žalující spořitelny vydal exekuční soud uvedené knížky jí (žalobkyni). Knížky byly žalované záložně předloženy k vyplacení, avšak ta vyplacení knížek odepřela. Domáhá se proto žalobkyně odsouzení žalované záložny k zaplacení částek 12.623 Kč 77 h, 19.773 Kč 84 h a 7.420 Kč 85 h s přísl. Žalovaná namítla jednak nedostatek aktivní legitimace žalobkyně ke sporu, poněvadž detence knížky neopravňuje žalobkyni k vybrání zažalovaných částek družstva D., jednak že písemným příkazem ze dne 10. července měly býti dočtené vklady převedeny na debetní konto uvedeného družstva u žalované záložny, k čemuž ovšem jen pro nedostatek času účetního do 14. července 1934 nedošlo, a že tedy byly zabaveny vkladní knížky, jichž vklady v době zabavení neexistovaly. Soud první stolice zamítl žalobu pro tentokráte. Odvolací soud nevyhověl odvolání. Důvody: Exekučními spisy okresního soudu ve Z. E 2301/34 bylo zjištěno, že se žalující spořitelna dostala do držení tří vkladních knížek pouze jako věřitelka družstva D., když proti tomuto družstvu vedla exekuci a zabavila při tom vkladní knížky deponované u žalované záložny. Z přednesu stran pak plyne, že se žalobkyně domáhala na družstvu vlastně exekučního zabavení pohledávek z vkladů, že se jenom tak dostala do držení knížek a že exekuční soud po zabavení knížek vydal je vymáhající věřitelce (žalobkyni). Proto jest pro rozhodnutí sporu závažné toliko, zda byla žalující spořitelna legitimována, aby předložila vkladní knížky žalované k výplatě. Podle názoru procesního soudu tomu tak nebylo a ten názor také odvolací soud plně schvaluje. Šlo o exekuci na pohledávky družstva D. proti žalované záložně. Zabavení bylo ovšem provedeno správně tím, že exekuční orgán vzal vkladní knížky k sobě, je podepsal a uložil u soudu. Než i když se zabavení pohledávek z vkladu provádí ve smyslu § 296 ex. ř. tak jako při věcech movitých, přece jen jde o pohledávky, a vymáhající věřitel nabývá legitimace k výplatě vkladu od poddlužníka teprve tehda, byla-li mu pohledávka z vkladu také příkázána k vybrání. To se v souzeném případě nestalo a proto právem žalovaná odmítla vyplacení vkladů, ježto byla

poddlužníci a o vedení exekuce se musila arci dověděti při zabavení vkladních knížek a vydání knížek exekučním soudem žalobkyni se stalo jen omylem. Na věci nic nemění, že podle zákona o vkladních knížkách a zákona o spořitelnách má peněžní ústav vyplatiti vklad tomu, kdo předloží knížku, když není žádné jiné překážky. Než v případě, o němž jde, jednala žalovaná správně, protože šlo o realizování zabavených pohledávek z vkladních knížek a žalobkyně neměla pohledávky přikázané k vybrání. Není také závažné, tvrdí-li žalující spořitelna, že žalovaná ústy ředitele S. uznala svoji povinnost k výplatě a jenom prohlásila, že nemá dosud peněz. Takovým uznáním nemohl vzniknouti žádný další zavazující důvod, protože žalovaná nebyla povinna žalobkyni vklad vyplatiti, dokud nebyla tato pohledávka přikázána k vybrání. Nebyla-li však žalobkyně legitimována k vybrání vkladu u žalované, nebyla žalovaná povinna vklady vyplatiti, takže soud prvé stolice právem žalobu zamítl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jak bylo vyloženo v rozhodnutí č. 3763 Sb. n. s., jest i při pohledávkách z vkladních knížek potřebí k přikázání pohledávek soudního výroku povolujícího přikázání, jež se vykoná tak, že se vymáhajícímu věřiteli odevzdá vkladní knížka opatřená potřebným prohlášením převáděcím, od něhož lze ovšem po případě upustiti. Pouhá skutečnost, že v souzeném případě byly zabavené vkladní knížky soudem skutečně žalobkyni jako vymáhající věřitelce odevzdány, tedy ještě nestačí k tomu, aby žalobkyně nabyla nějakých práv k pohledávkám z vkladních knížek, když nebyl vydán soudní výrok p o v o l u j í c í jejich přikázání. Takový soudní výrok musí však býti výslovný a písemný, takže přednes žalobkynin o tom, že prý příkazní usnesení bylo v souzené věci vydáno buď mlčky nebo sice výslovně, ale pouze ústně, je pro rozhodnutí bez významu. Pokud se dovolání snaží dovoditi z nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 1897, č. 25801, min. věst. č. 44 opak uvedeného názoru, jest na omylu, poněvadž podle řečeného nařízení může za určitých okolností býti upuštěno jen od písemného p ř e v á d ě c í h o p r o h l á š e n í ve vkladní knížce, nikoli však od písemného usnesení o povolení přikázání pohledávky. Není správný žalobkynin názor, že prý nedostatek přikázání pohledávek tu byl nahrazen tím, že žalovaná, ač jako osoba třetí nebyla povinna vydati vkladní knížky výkonnému orgánu, přece tak učinila. Tím žalovaná také neuznala žalobkynin nárok na vyplacení valut vkladních knížek, jak míní žalobkyně. Že by žalovaná byla v té příčině jinak uznala závazným způsobem svou povinnost vůči žalobkyni, nebylo nižšími soudy zjištěno, a dovolání ani zřetelně nevytýká, že se tak mělo státi. Souzený případ jest po stránce hmotného práva posuzovati podle ustanovení § 1 zák. č. 239/1924 Sb. z. a n. ve znění zák. č. 54/1932 Sb. z. a n. a § 10 zák. č. 302/1920 Sb. z. a n. Podle uvedeného předpisu znějí sice vkladní knížky na určité jméno, avšak mají povahu papírů majiteli svěřících, »takže každý, kdo takovou knížku předloží, j e s t p o k l á d á n i bez průkazu totož-

nosti za řádného držitele, a budiž mu vyplacena žádaná částka», pokud nejsou výplatě na překážku určité skutečnosti, o které však v souzené věci nejde. Z toho plyne, že zákon stanoví domněnku, že ten, kdo knížku předkládá, jest jejím řádným držitelem, takže se nemusí jako řádný držitel legitimovat. Zdráhá-li se záložna vklad vyplatiti, jest tedy na ní, aby ve sporu onu zákonnou domněnku vyvrátila. Výklad opačný, jako by byla záložna vždy (kromě výjimek zákonem výslovně stanovených) povinna vyplatiti vklad ka ž d é m u, kdo knížku předloží, by vedl k důsledkům nepřijatelným. Podle něho by na příklad musila záložna vklad vyplatiti i tomu, o němž ví, že knížku ukradl, ježto se zákon o poctivosti držby nezmiňuje. V souzeném případě se žalované podařilo dokázat, že žalobkyně nenabyla oprávnění, aby si vybrala peníze na knížkách uložené, neboť pouhé zabavení vkladních knížek bez soudního příkázání pohledávek, těmito knížkami představovaných, jí takového oprávnění nedává, a nelze ji proto pokládati za jejich řádnou držitelku (srv. Klangův komentář k § 1393 obč. zák., zejména II A, B, C. G, d) a e) č. 3 a h) č. 1).

Čís. 16140.

Nebylo-li zasilateli (speditéru) cizozemským prodátelem zboží výslovně přikázáno, aby zboží vydal tuzemskému kupiteli jen, zaplatí-li kupitel efektivně kupní cenu znějící na cizí měnu, byl zasilatel oprávněn vydati zboží, zaplatil-li kupitel takovou částku v Kč, která odpovídala kursu cizí měny v době placení.

Nezavinil-li zasilatel, že se výměna Kč v peníze cizí měny a poukaz těchto peněz prodátele do ciziny protáhly, neodpovídá mu za kursovní ztrátu následkem devalvace Kč mezitím nastalé.

(Rozh. ze dne 28. května 1937, Rv I 1989/35.)

Žalující firma (v Itálii) odeslala v lednu 1934 postupně na adresu žalované zasilatelské firmy tři vagony citronů s příkazem, aby uvedené zboží bylo vydáno zákazníkovi v P. (v ČSR.), zaplatí-li zákazník celkovou částku 11.965.50 L it. Žalovaná příkaz ten přijala, ale žalující firmě odvedla pouze 10.189 L it., takže rozdíl činí 1.776.50 L it. Žalobkyně se proto na žalované firmě domáhá zaplacení rozdílu 1.776.50 L it. s přísl. Proti žalobě žalovaná namítla, že jednak v příkazních dopisech žalující firmy není uvedeno, že tržebné ceny v lirách uvedené mají býti placeny efektivně, takže podle čl. 336 obch. zák. byla žalovaná povinna přijmouti od odběratele placení jen v zemské měně podle kursu lir platného v den splatnosti, jednak, že sice od zákazníka žalující firmy, a to od firmy Fiorenzo di L. v P. vybrala účtované částky podle kursu lir v den splatnosti platného v československých korunách, avšak přijaté částky v československých korunách nemohla žalobkyni ihned po obdržení poukázati, ježto zasilání peněz do ciziny podléhá devisorvým předpisům, podle nichž k takovému placení do ciziny jest třeba devisorvého povolení. K takovému povolení jest třeba předložení žádosti dolo-